

CYNGOR SIR

DYDD MERCHER, 8 MAWRTH 2023

PRESENNOL Cyngorydd R.E. Evans (Cadeirydd)

Cynghorwyr (Yn y Siambr):

S.M. Allen	W.R.A. Davies	T.A.J. Davies	B. Davies
G. Davies	L. Davies	L.D. Evans	N. Evans
P.M. Hughes	G.H. John	D. Jones	H. Jones
A. Lenny	D. Nicholas	D. Price	B.A.L. Roberts
E.G. Thomas	M. Thomas	J. Tremlett	A. Vaughan Owen

Cynghorwyr (Yn rhithwir):

K.V. Broom	J.M. Charles	M.D. Cranham	D.M. Cundy
S.A. Curry	A. Davies	C. Davies	H.L. Davies
K. Davies	L.M. Davies	T. Davies	M. Donoghue
A. Evans	H.A.L. Evans	W.T. Evans	S. Godfrey-Coles
A.D. Harries	J.P. Hart	T.M. Higgins	J.K. Howell
P. Hughes-Griffiths	J.D. James	M. James	R. James
J.P. Jenkins	A.C. Jones	N. Lewis	A. Leyshon
K. Madge	A.G. Morgan	D. Owen	M. Palfreman
B.D.J. Phillips	S.L. Rees	E.M.J.G. Schiavone	H.B. Shepardson
E. Skinner	R. Sparks	D. Thomas	F. Walters
P.T. Warlow	D.E. Williams	J. Williams	

Hefyd yn bresennol (Yn y Siambr):

W. Walters, Prif Weithredwr;
C. Moore, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol;
J. Morgan, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymunedau;
G. Morgans, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant;
A. Williams, Cyfarwyddwr Lle a Seilwaith;
L.R. Jones, Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith;
R. Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol;
P.R. Thomas, Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl a Pherfformiad);
G. Morgan, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd;
A. Wood, Rheolwr Gwasanaethau Pobl;
C. Higginson, Rheolwr Cyfryngau;
L. Jenkins, Swyddog Cymorth y Cabinet;
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd;
M.S. Davies, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd;

Hefyd yn bresennol (Yn rhithwir):

J. Owens, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd.

Siambr, Neuadd y Sir, Caerfyrddin ac o bell: 10.00 yb - 12.30 yp

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr C. Davies, D.C. Evans, B.W. Jones, G.R. Jones, M.J.A. Lewis, E. Rees, J. Seward a G.B. Thomas.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL

Y Cynghorydd	Rhif y Cofnod	Y Math o Fuddiant
L.R. Bowen	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Mae ei wraig yn gweithio yn Uned Gyfieithu'r Cyngor;
K. Broom	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Yn berchen ar eiddo sy'n cael ei ddefnyddio fel llety gwyliau;
J.M. Charles	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Mae perthynas yn gweithio mewn ysgol uwchradd ond nid mewn rôl addysgu;
M.D. Cranham	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Mae ei fab yn gweithio i'r Cyngor;
S. Godfrey-Coles	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Partner yn gweithio i'r Cyngor;
D. Cundy	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Sawl perthynas iddo'n gweithio i'r Cyngor;
D. Cundy	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Mae perthynas iddo yn berchen ar ail gartref;
S.A. Curry	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Yn berchen ar lety gwyliau;
B. Davies	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Gwraig yn gweithio yn Adran Gwasanaethau Cymunedol y Cyngor;
L.M. Davies	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Chwaer-yng-nghyfraith yn gweithio fel Cynorthwydd Addysgu;
T. Davies	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Mae aelod o'r teulu yn gweithio fel Cynorthwydd Addysgu;
T.A.J. Davies	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei chwaer-yng-nghyfraith yn gweithio i'r Cyngor;
A.Evans	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei fam yn gweithio i Adain Gwasanaethau Democraidd y Cyngor;
H.A.L. Evans	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ffrind yn gweithio i'r Cyngor;
H.A.L. Evans	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Mae perthynas agos yn berchen ar gartref gwyliau;
L.D. Evans	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Perthynas yn gweithio fel Cynorthwydd Addysgu
L.D. Evans	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Mae perthynas agos yn berchen ar gartref gwyliau;
N. Evans	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei ferch yn gweithio i Wasanaethau Llyfrgelloedd y Cyngor;

R.E. Evans	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei ferch yn gweithio i Wasanaethau Llyfrgelloedd y Cyngor;
J.P. Hart	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Aelodau o'r teulu yn gweithio i'r Cyngor;
T.M. Higgins	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei nith yn gweithio i Wasanaethau Llyfrgelloedd y Cyngor;
P.M. Hughes	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Aelod o'r teulu'n gweithio i'r Cyngor;
J.D. James	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Mab-yng-nghyfraith yn gweithio i'r Cyngor;
M. James	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Yn debygol o fod yn berchen ar eiddo ychwanegol yn ystod y cyfnod dan sylw;
R. James	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Partner yn gweithio i Wasanaethau Llyfrgelloedd y Cyngor;
G.H. John	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Aelod o'r teulu'n gweithio i'r Cyngor;
A.C. Jones	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Merch-yng-nghyfraith yn gweithio i'r Cyngor;
H. Jones	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Aelod o'r teulu yn gweithio fel cynorthwyydd addysgu;
A. Leyshon	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei ferch yn gweithio i Wasanaethau Llyfrgelloedd y Cyngor;
K. Madge	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei ferch yn gweithio i'r Gwasanaethau Cymdeithasol;
D. Nicholas	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ei ferch yn gweithio i Adain Gynllunio'r Cyngor;
M. Palfreman	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Ffrind yn gweithio i'r Cyngor;
B.D.J. Phillips	6 - Premiymau Treth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Yn berchen ar lety gwyliau;
B.A.L. Roberts	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Aelodau o'r teulu yn gweithio i'r Cyngor;
F. Walters	5 - Datganiad Polisi Tâl 2023/24;	Aelodau o'r teulu yn gweithio i'r Cyngor;
E. Williams	6 - Premiymau'r Dreth Gyngor Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag;	Mae ganddo gyfran yn nhŷ ei ddiweddar fam.

3. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

- Dywedodd y Cadeirydd ei fod ef a'i Gydymaith, y Cynghorydd Nysia Evans, wedi cael y pleser o fynychu nifer o ddiwyddiadau yn ddiweddar gan gynnwys dathliad penblwydd Mary Kier yn 111 oed yng Nghartref Gofal Awel Tywi, Ffairfach, Llandeilo;

- Croesawodd y Cadeirydd Lili Evans, Sam Williams, Magda Smith, Olivia Smolicz, Marianna Pilichowska a Zach Davis, aelodau o'r Cyngor leuenctid, a oedd yn gwyllo'r cyfarfod ar-lein. Roeddent i gyd yn gweithio tuag at y Wobr Cysgodi Cynghorwyr Lleol ac roedd rhai wedi bod yn bresennol yn y Siambr yng nghyfarfod blaenorol y Cyngor;
- Dywedodd y Cynghorydd Tyssul Evans ei fod wedi cael y pleser o fynychu dathliadau yn Neuadd Bentref Llangyndeyrn i gofio 60 mlynedd ers i'r pentref gael ei achub rhag cael ei foddi ym 1963. Bu'r Cynghorydd Evans yn hel atgofion o'r cyfnod ym 1963.

4. **PENNU TRETH Y CYNGOR AM Y FLWYDDYN ARIANNOL 2023/24**

Cafodd y Cyngor adroddiad a gyflwynwyd gan yr Aelod Cabinet dros Adnoddau a oedd yn nodi'r manylion ariannol perthnasol o ran pennu'r Dreth Gyngor am flwyddyn ariannol 2023/2024, ynghyd â symiau'r Dreth Gyngor o ran gwahanol Fandiau Prisio'r Dreth Gyngor, fel yr oeddynt yn berthnasol i'r holl Gynghorau Cymuned a Thref unigol.

Nodwyd bod yr argymhellion yn yr adroddiad yn dwyn ynghyd ofynion cyllideb yr awdurdod a'r praeceptau ar gyfer Awdurdod yr Heddlu a'r Cynghorau Tref a Chymuned i symiau cyfunol y Dreth Gyngor mewn perthynas â bandiau prisio unigol y Dreth Gyngor.

PENDERFYNWYD, er mwyn galluogi'r Cyngor i gydymffurfio â'r gofynion deddfwriaethol, bod adroddiad ac argymhellion y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol ynghylch pennu'r Dreth Gyngor am flwyddyn ariannol 2023/24 yn cael eu mabwysiadu.

5. **DATGANIAD POLISI TALIADAU 2023-2024**

[SYLWER:

1. Roedd y Cynghorwyr L.R. Bowen, J.M. Charles, M.D. Cranham, S. Godfrey-Coles, D.M. Cundy, B. Davies, L.M. Davies, T. Davies, A. Evans, H.A.L. Evans, L.D. Evans, N. Evans, R.E. Evans, J.P. Hart, T.M. Higgins, P.M. Hughes, J.D. James, R. James, G.H. John, A.C. Jones, H. Jones, A. Leyshon, K. Madge, D. Nicholas, M. Palfreman, B.A.L. Roberts ac F. Walters wedi datgan buddiant yn yr eitem hon yn gynharach ac felly nid oeddent yn bresennol yn ystod yr eitem;
2. Barnwyd bod gan bob swyddog a oedd yn bresennol fuddiant personol yn yr eitem hon a gadawsant y cyfarfod cyn iddi gael ei hystyried ac eithrio Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd, Swyddog Gwasanaethau

Democrataidd a'r swyddogion a oedd yn hwyluso trefniadau gweddarlledu'r cyfarfod.

3. Gan fod yr Aelod Cabinet dros Drefniadaeth a'r Gweithlu wedi datgan diddordeb yn yr eitem hon ac wedi gadael y cyfarfod, cyflwynodd yr Aelod Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yr adroddiad ar ei ran.]

Cyn i'r rhai uchod adael y cyfarfod, a oedd yn cynnwys y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd, cynigiwyd ac eiliwyd a

PHENDERFYNWYD YN UNFRYDOL y byddai'r Cynghorydd Dot Jones yn cael ei phenodi i Gadeirio'r cyfarfod ar gyfer yr eitem hon.

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yr adroddiad ar ran yr Aelod Cabinet dros Drefniadaeth a'r Gweithlu a amlinellai bod rheidrwydd ar yr holl Awdurdodau Lleol, yn unol â darpariaethau Deddf Lleoliaeth 2011, i baratoi Datganiad Polisi Tâl y mae'n rhaid cytuno arno a'i gyhoeddi erbyn 1 Ebrill bob blwyddyn.

Dyweddodd yr Aelod Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, yn wahanol i lawer o Awdurdodau, fod gan Gyngor Sir Caerfyrddin Banel Ymgynghorol ynghylch y Polisi Tâl a oedd yn gytbwys yn wleidyddol, sydd eisoes wedi ystyried a chynghori ar y Datganiad Polisi Tâl. Ychwanegodd fod fformat y Datganiad yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth a'r canllawiau perthnasol gan gynnwys canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru a'r arfer gorau a ddatblygwyd gan cyn-Gomisiwn Staff y Gwasanaethau Cyhoeddus. Nid oedd y Datganiad Polisi Tâl eleni yn wahanol iawn i'r hyn a gyflwynwyd yr adeg hon y llynedd. Y prif newidiadau oedd bod cyflwyniad yr Arweinydd, a'r Prif Weithredwr wedi'u diweddarau, roedd hyn yn adlewyrchu'r gofynion gwahanol iawn a oedd ar y Cyngor, ar ôl pandemig COVID-19 a'r pwysau economaidd ac ariannol presennol yr oedd cymdeithas yn gyffredinol yn eu hwynebu.

Dymuniad yr Awdurdod oedd parhau i gefnogi'r cyflogau isaf, drwy sicrhau bod trothwy'r Cyflog Byw Gwirioneddol gwirfoddol yn cael ei fodloni drwy dalu'r hyn sy'n cyfateb i £10.90 yr awr o 1 Ebrill 2023. Roedd Dyfarniad Cyflog 22/23 hefyd yn dileu pwynt 1 y graddfeydd cyflog ac felly y gyfradd isaf fesul awr fyddai £10.59. Roedd y Panel Ymgynghorol ynghylch y Polisi Tâl felly wedi argymhell y dylid parhau â'r cymorth i'r rhai ar y cyflog isaf drwy dalu tâl atodol i gynyddu'r gyfraddau fesul awr hyd at y gyfradd Cyflog Byw Gwirioneddol o £10.90..

Bu'r Aelod Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn sôn am y cymorth pellach i staff sy'n derbyn y tâl isaf, yn enwedig ein Gweithwyr Gofal Cartref a Gofal Preswyl a Llwythwyr Sbwriel a Gyrwyr. Roedd yr Undebau Llafur wedi mynegi problem gyda chyflog a graddau'r Llwythwyr Sbwriel a gyrwyr lorïau sbwriel dros flwyddyn yn ôl. O ganlyniad roedd y proffiliau swyddi ar gyfer y ddau wedi'u diwygio i adlewyrchu'r dyletswyddau newydd y byddai'r ddau set o weithwyr yn ymgymryd â nhw er mwyn cyflawni disgwyliadau'r Strategaeth Wastraff newydd. Roedd y ddau wedi gweld cynnydd yn eu graddau, gyda'r Llwythwyr Sbwriel yn mynd o Radd C i Radd D, a'r Gyrwyr yn mynd o Radd E i Radd F. Wrth gymharu cyflogau Ebrill 2023 â'r un cyfnod y llynedd roedd hyn yn gynydd mewn cyflog o 24% i'r llwythwyr sbwriel. Wrth gymharu â'r adeg yma'r llynedd byddai cyfanswm y cynnydd yn eu cyflog i'r gyrwyr yn 27% yn gyffredinol.

Gan gofio nad oedd dyfarniad cyflog 2023/24 wedi'i gytuno eto. Roedd yr undebau llafur wedi cadarnhau eu bod yn dal mewn anghydfod gyda'r awdurdod ar y mater hwn a'u bod yn bwriadu gofyn i'w haelodau bleidleisio ar y mater.

Dywedodd yr Aelod Cabinet dros lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol fod y Panel Ymgynghorol ynghylch y Polisi Tâl wedi ystyried nifer o Opsiynau ynghylch y Model Cyflog i gynnwys un a oedd yn adlewyrchu dileu Pwynt Un ar y Raddfa oherwydd cytunwyd ar hyn yn genedlaethol, ar gost ychwanegol o £10k. Roedd y Model Cyflog yr oedd yr Undebau Llafur yn ei ffafrio a'r un gyflwynwyd ganddynt yn cynnwys dileu'r holl raddau sy'n gorgyffwrdd a hefyd lleihau nifer y pwyntiau ar y raddfa fesul gradd i ddau. Roedd cost yr opsiwn yma bron yn £5 miliwn. Roedd y Panel wedi ystyried yr heriau a ddaeth yn sgil polisiâu economaidd y Llywodraeth yn yr Hydref a oedd wedi arwain at yr Awdurdod o bosibl yn wynebu diffyg yn ei gyllideb o tua £40m. Ystyriwyd, felly, nad oedd gan y Cyngor fawr o ddewis ond defnyddio'r gyllideb hyd at frig y raddfa gyflog yr oedd yr Undebau Llafur wedi dibynnu arni i ariannu'r model a ffafriwyd ganddynt er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys.

Roedd y Panel hefyd wedi ystyried Model Cyflog a oedd yn dileu'r graddau sy'n gorgyffwrdd ar gost amcangyfrifedig o £2.5m, model cyflog pellach a oedd yn dileu'r graddau sy'n gorgyffwrdd hyd at ac yn cynnwys Gradd F, ar gost amcangyfrifedig o £1.25m, ac, yn olaf, Model cyflog a oedd yn dileu'r graddau sy'n gorgyffwrdd hyd at ac yn cynnwys Gradd D, ar gost amcangyfrifedig o £200k. Roedd yn derbyn yr anawsterau ariannol yr oedd yr Awdurdod, fel pob Awdurdod arall, yn eu hwynebu, ond roedd wedi mynegi ymrwymiad i adolygu gwaelod y raddfa gyflog yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf, ac o bosib ystyried 'dull fesul cam' o weithredu unrhyw newidiadau. Roedd aelodau'r Panel wedi gofyn am gynnal adolygiad o fodel cyflogau presennol yr Awdurdod yn y flwyddyn ariannol nesaf, i ystyried y cyflog byw cenedlaethol statudol yn ogystal â'r Cyflog Byw Gwirioneddol gwirfoddol.

Atgoffwyd y Cyngor nad oedd cyflog athrawon yn rhan o gwmpas y datganiad polisi tâl hwn gan fod gan athrawon eu polisi tâl eu hunain yr oedd yn ofynnol i gyrrff llywodraethu ysgolion ei fabwysiadu.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Datganiad Polisi Tâl am 2023-24 yn unol ag Adran 38(1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011.

[Daeth yr aelodau a oedd wedi datgan diddordeb yn gynharach yn ôl i'r cyfarfod a daeth y Cynghorydd R.E. Evans i'r Gadair]

6. AIL GARTREFI AC EIDDO GWAG - PREMIYMAU TRETH Y CYNGOR

Yn dilyn dadl a allai'r mater o fabwysiadu premiwm ar ail gartrefi, y cyfeirir ato yn yr adroddiad a ddosbarthwyd, gael ei ystyried a'i benderfynu ar wahân i fabwysiadu premiwm ar eiddo gwag, y cyfeirir ato hefyd yn yr adroddiad a ddosbarthwyd, cafodd ei gynnig a'i eilio a

PHENDERFYNWYD bod yr adroddiad ar Bremiymau'r Dreth Gyngor ar Ail Gartrefi ac Eiddo Gwag yn cael ei ystyried fel y'i dosbarthwyd.

[SYLWER: Roedd y Cynghorwyr K.V. Broom, M. James, D.M. Cundy, S.A. Curry, H.A.L. Evans, L.D. Evans, B.D.J. Phillips ac E. Williams wedi datgan buddiant yn

yr eitem hon yn gynharach gan adael y cyfarfod tra oedd yr eitem yn cael ei thrafod.] Roedd y Cynghorydd K.V. Broom wedi cael gollyngiad i siarad ond nid pleidleisio ac roedd wedi parhau yn y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ond cafodd ei rhoi yn yr ystafell aros adeg y bleidlais.

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet dros Adnoddau adroddiad a oedd yn gofyn am gymeradwyaeth i fabwysiadu premiymau ar ail gartrefi ac eiddo gwag. Dywedodd fod dros 800 o ail gartrefi yn Sir Gaerfyrddin a 1,800 o dai sydd wedi bod yn wag ers dros flwyddyn o leiaf - a nifer ohonynt ers blynnyddoedd lawer. Dywedodd fod y ddau gategori o eiddo yn cael effaith andwyol ar gymunedau lleol a phwrpas yr adroddiad oedd naill ai annog mwy o ddefnydd o'r eiddo yma neu sicrhau bod eu perchnogion yn cyfrannu mwy tuag at gymunedau lleol trwy bremiwm y Dreth Gyngor.

Yn achos eiddo gwag tymor hir soniodd yr Aelod Cabinet dros Adnoddau am yr effaith negyddol yr oeddent yn ei chael ar strydoedd, yn aml yn destun fandaliaeth ac yn adnodd oedd yn cael ei wastraffu. Wrth droi'r rhain yn gartrefi unwaith eto dylai hyn arwain at lai o alw am adeiladu tai newydd ar gaeau gwyrdd. Rhoddodd ganmoliaeth i'r cyngor bod 700 o dai gwag yn cael eu defnyddio unwaith eto ers 2016 ac roedd o'r farn bod angen polisi newydd i wella ymhellach. Dywedodd fod y Cyngor wedi ymgynghori'n eang ar y mater hwn gyda 61% o'r ymatebwyr yn cytuno bod tai gwag tymor hir yn cael effaith andwyol ar gymunedau lleol gyda'r mwyafrif yn cytuno y dylid codi premiwm. Cynigwyd codi premiwm o 50% ar dai oedd wedi bod yn wag rhwng blwyddyn a dwy flynedd, gan godi i 100% rhwng dwy a phum mlynedd, ac i 200% ar ôl pum mlynedd.

O ran ail gartrefi, dywedodd yr Aelod Cabinet dros Adnoddau fod yr ateb, yn rhannol, yn y ddeddfwriaeth a basiwyd gan Lywodraeth Cymru yn 2014, a gafodd ei diwygio a'i chryfhau'n ddiweddar. Nod y ddeddfwriaeth yw sicrhau bod ail gartrefi, sy'n llety gwyliau, naill ai'n cael eu gosod am o leiaf 182 diwrnod y flwyddyn, a fydd yn rhoi hwb i'r diwydiant twristiaeth, neu fod perchnogion yn talu premiwm ar y Dreth Gyngor. Awgrymodd y gallai'r cyfraniad hwn leddfau effaith negyddol Ail Gartrefi pan oeddent yn lleihau'r stoc dai leol a chynyddu prisiau tai i'r graddau nad oedd hyd yn oed gweithwyr hanfodol fel nyrsys ac athrawon yn gallu fforddio byw yn y cymunedau yr oeddent wedi'u magu ynddynt.

Cafodd ei gynnig felly i godi premiwm o 50% ar ail gartrefi i ddechrau, gyda'r bwriad o'i godi i 100% ym mis Ebrill 2025, a'r premiwm ar Gartrefi Gwag fel y nodwyd yn gynharach. Roedd rhaid gwneud y penderfyniad i godi premiwm ar Ail Gartrefi a Thai Gwag Tymor Hir o leiaf blwyddyn gyfan ymlaen llaw a phetai'r argymhellion yn cael eu derbyn byddai'r polisi yn dod i rym ym mis Ebrill 2024.

Erbyn y flwyddyn 2025/26 amcangyfrifwyd y gallai'r premiymau godi hyd at £3miliwn yn ddibynnol ar ymateb perchnogion, byddai hyn yn helpu'r Cyngor i gynnal gwasanaethau hanfodol mewn cyfnod o bwysau ariannol mawr - er mai'r prif nod oedd annog gwell defnydd o dai. Roedd asesiad effaith hefyd wedi'i gynnal i asesu'r effaith ar yr iaith Gymraeg, ar ddirywiad byw yng nghefn gwlad, ar brisiau tai a hefyd ar yr agenda carbon sero net a ffactorau eraill. Dywedwyd wrth y Cyngor, cyn i'r mesurau gael eu gweithredu y byddai unrhyw effaith bosib ar y diwydiant twristiaeth yn cael ei thrafod, gan gynnwys y rhai y dylid eu heithrio o'r premiwm a rhai nad oeddent eisoes o fewn y dosbarthiadau eithrio presennol a nodwyd.

Cafodd ei gynnig a'i eilio'n briodol bod yr adroddiad a'r argymhellion yn cael eu cymeradwyo.

Cynigiwyd y gwelliant canlynol i argymhelliad 3 yn yr adroddiad gan y Cynghorydd R. James ac fe'i heiliwyd:

“Gofynnir i'r Cyngor gymeradwyo ac argymell premiwm y dreth gyngor ar eiddo gwag tymor hir fel a ganlyn:

- Premiwm **100%** ar gyfer eiddo gwag > 1 flwyddyn < 2 flynedd;
- Premiwm **50%** ar gyfer eiddo gwag > 2 flynedd < 5 mlynedd;
- Premiwm **200%** ar gyfer eiddo gwag > 5 mlynedd”.

Gwnaed nifer o ddatganiadau o blaid ac yn erbyn y Cynnig ac ar ôl cynnal pleidlais,

PENDERFYNWYD peidio â chefnogi'r gwelliant i'r Cynnig.

Cynigiwyd y gwelliant pellach canlynol i argymhelliad 3 yn yr adroddiad gan y Cynghorydd R. James ac fe'i heiliwyd:

“Mae'r 2 ddsbarth eithrio ychwanegol canlynol o'r premiwm ar ail gartrefi yn cael eu hychwanegu at y 7 dosbarth o anheddau sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad:

- Mae pob adeilad ac eiddo ar dir amaethyddol wedi'u heithrio o'r premiwm;
- Llety gwyliau a busnesau hunanarlwyo;

A bod y Grŵp Trawsbleidiol yn asesu'r 2 ddsbarth yma o eithriadau cyn eu cyflwyno yn 2024.”

Gwnaed nifer o ddatganiadau o blaid ac yn erbyn y Cynnig ac ar ôl cynnal pleidlais,

PENDERFYNWYD peidio â chefnogi'r gwelliant i'r Cynnig.

Yna, fe wnaeth y Cyngor ystyried y cynnig gwreiddiol a gafodd ei gynnig a'i eilio a

PHENDERFYNWYD:

6.1 bod Premiwm y Dreth Gyngor yn cael ei gymhwyso / ei godi ar ail gartrefi ac eiddo gwag tymor hir fel y'i diffinnir gan Adrannau 12A a12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth leol 1992, fel y'i nodwyd gan Ddeddf Tai (Cymru) 2014;

6.2 bod premiwm y dreth gyngor o 50% yn cael ei godi yn 2024/25 mewn perthynas ag ail gartrefi gyda'r bwriad o gynyddu'r premiwm i 100% o Ebrill 2025;

6.3 i gymeradwyo premiwm y dreth gyngor ar eiddo gwag tymor hir fel a ganlyn:

- Premiwm **50%** ar gyfer eiddo gwag > 1 flwyddyn < 2 flynedd
- Premiwm **100%** ar gyfer eiddo gwag > 2 flynedd < 5 mlynedd
- Premiwm **200%** ar gyfer eiddo gwag > 5 mlynedd;

6.4 bod awdurdod dirprwyedig yn cael ei roi i'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol i weithredu'r newidiadau ac i hysbysu perchnogion yr holl eiddo yr effeithir arnynt;

6.5 bod y premiymau hyn yn cael eu hadolygu'n gyson gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol a'r Aelod Cabinet dros Adnoddau a bod unrhyw newidiadau yn cael eu cyflwyno i'r Cabinet a'r Cyngor i'w cymeradwyo fel y bo'n briodol.

7. ADOLYGIAD CYMUNEDOL ARFAETHEDIG YN SIR GAERFYRDDIN

Cafodd y Cyngor adroddiad yn nodi manylion ar gyfer cychwyn ar Adolygiad Cymunedol o holl Gynghorau Cymuned Sir Gaerfyrddin. O dan y Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) Cymru 2013 mae dyletswydd ar bob prif gyngor, bob 10 mlynedd, i fonitro'r cymunedau yn ei ardal a lle bo'n briodol, trefniadau etholiadol y cymunedau hynny at ddibenion ystyried a ddylid argymhell newidiadau.

PENDERFYNWYD

7.1 cymeradwyo cychwyn ar Adolygiad Cymunedol o holl Gynghorau Cymuned Sir Gaerfyrddin;

7.2 cymeradwyo'r Cylch Gorchwyl ar gyfer yr Adolygiad Cymunedol fel y nodir yn yr adroddiad;

7.3 bod yr amserlen ddangosol a geir yng Nghylch Gorchwyl yr Adolygiad Cymunedol yn cael ei nodi.

8. DERBYN ADRODDIAD CYFARFOD Y CABINET A GYNHALIWYD AR 20 CHWEFROR 2023

PENDERFYNWYD derbyn adroddiad cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 20 Chwefror, 2023.

9. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)

Dywedodd y Cadeirydd nad oedd dim cwestiynau wedi dod i law gan y cyhoedd.

10. CWESTIYNAU GAN AELODAU:-

10.1. CWESTIWN GAN Y CYNGHORYDD HEFIN JONES I'R CYNGHORYDD EDWARD THOMAS, YR AELOD CABINET DROS WASANAETHAU TRAFNIDIAETH, GWASTRAFF A SEILWAITH

"Mae'n destun pryder clywed am fwriad Llywodraeth Cymru i ddileu'r Cynllun Argyfwng Bysiau. Er ymestyn y cynllun am gyfnod byr mae'n destun pryder bod Llywodraeth Cymru yn ddigon bodlon gwaredu cyfrwng cludiant sy'n gyfrwng teithio hanfodol i lawer. Er nad yw'n broblem wledig yn unig, fel rydym wedi clywed gan gydweithwyr yn y siambr, mae'n debygol y bydd ardaloedd gwledig yn dioddef fwyaf, a gallai'r canlyniadau fod yn bellgyrhaeddol. A all yr aelod cabinet sy'n gyfrifol am drafnidiaeth amlinellu'r effaith bosib yma yn Sir Gaerfyrddin os gwelwch yn dda?"

Ymateb gan y Cynghorydd Edward Thomas, yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith:-

“Mae'r Cynllun Argyfwng Bysiau wedi darparu cymorth hanfodol i'r sector trafndiaeth gyhoeddus drwy gydol y pandemig ac yn ystod y broses o adfer. Fodd bynnag, nid yw'r niferoedd ar rwydweithiau trafndiaeth gyhoeddus wedi cyrraedd yr un lefelau a welwyd cyn Covid. Mae hyn, ynghyd ag ansicrwydd yn y sector o ddiwygio parhaus y gwasanaeth bysiau, pwysau'r gadwyn gyflenwi ynghylch prinder tanwydd a gyrwyr, yn arwain at bwysau anghynladwy ar y sector yn enwedig y Mentrau Maint Bach a Chanolig [BBaCh].

Ni all Trafndiaeth Gyhoeddus mewn siroedd gwledig weithredu heb gymhorthdal. Mae tua 78% o'n llwybrau yn gofyn am gymhorthdal i ddarparu'r lefel mwyaf sylfaenol o wasanaethau. Mae'r Cynllun Argyfwng Bysiau yn hollbwysig tra bod y sector yn adfer. Mae'n ddefnyddiol bod Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bod y Cynllun wedi cael ei ymestyn am dri mis, ond nid wyf o'r farn bod hyn yn ddigon. Fodd bynnag, mae buddsoddiad ehangach i'r system drafnidiaeth gyhoeddus hefyd yn hanfodol ar gyfer ardaloedd gwledig os yw Llywodraeth Cymru am gyflawni'r amcanion ar newid dulliau teithio fel y nodir yn Llwybr Newydd - Strategaeth Drafnidiaeth Newydd i Gymru.

Mae modelu cychwynnol yn dangos y bydd dros hanner cant o'n llwybrau bysiau presennol yn cael eu colli os nad yw'r sector yn adfer pan fydd cyllid ar gyfer y Cynllun Argyfwng Bysiau yn dod i ben. Ardaloedd gwledig a busnesau bach a chanolig sy'n debygol o deimlo'r ergyd fwyaf. Felly nid yw hyn yn newyddion da a dw i wir yn dymuno i'r Gweinidog adolygu'r strategaeth Llwybr Newydd.”

Cwestiwn atodol gan y Cyngorydd Hefin Jones:

“A allaf ofyn a oes deialog barhaus gyda darparwyr gwasanaethau a chwmnïau bysiau, ac a fydd cynllun cyfathrebu ar waith oherwydd pe bai'r fwyell yn disgyn ar rai gwasanaethau ac eraill yn cael eu dileu bod trigolion a wardiau yn cael gwybod drwy gyfrwng proses yn hytrach na chlywed sibrydion ar y mater?”

Ymateb gan y Cyngorydd Edward Thomas, yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Trafndiaeth, Gwastraff a Seilwaith:-

Yr ateb yn syml yw 'Oes' a 'Bydd'.

Y CADEIRYDD

DYDDIAD